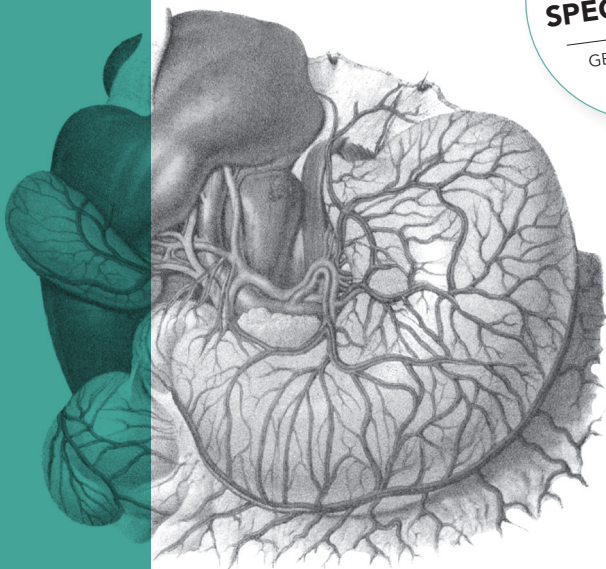

Pocket

Maag-, darm- en leverziekten

Romée Snijders
Suzanne Anjie

KWALITEIT DOOR
SPECIALISTEN
GEWAARBORGD

Compendium
Geneeskunde

Een compleet nieuwe pocket. Speciaal geschreven voor in de kliniek, met handige tips en handvatten voor tijdens je coschappen en/of diensten.

De Compendiummethode

Handleiding

Voor de beschrijving van de diverse disciplines hanteren we bij *Compendium Geneeskunde* zoveel mogelijk dezelfde beknopte, visuele en schematische weergavestijl. Alles is gericht op overzicht en structuur waardoor studeren en oefenen makkelijker wordt. We noemen dat de Compendiummethode.

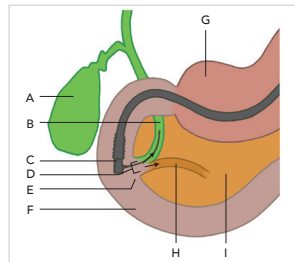
Vaste indeling

De 35 disciplines in de boekenreeks worden op dezelfde, herkenbare manier gepresenteerd en hebben ieder een eigen kleur. Verschillende disciplines worden daarnaast uitgebreider behandeld in onze pockets voor tijdens je coschappen, stage of dienst. In de inhoudsopgave van elke pocket vind je precies welke onderwerpen aan bod komen. Aan de symbolen in de hoek van de pagina kan je de discipline of het hoofdstuk herkennen.

Afbeeldingen

De afbeeldingen geven in één oogopslag inzicht in bijvoorbeeld de anatomie of de typische patiënt. Daarnaast zijn ze bedoeld om te studeren en te oefenen, door te checken of je de letters in de afbeelding kunt benoemen zonder naar het onderschrift te kijken.

Afbeelding 21 // ERCP
A: Galblaas **B:** D. choledochus **C:** Endoscooptip met zijkijsker **D:** Toediening van contrast, mogelijkheid tot interventie **E:** Papil van Vater **F:** Duodenum **G:** Maag **H:** D. pancreaticus **I:** Pancreas

Aandoeningen

Elke aandoening in deze pocket begint met een definitie in volzinnen, waarna in telegramstijl de aandoening uiteen wordt gezet. Bij elke aandoening worden de volgende icoontjes, indien relevant, besproken. De icoontjes zijn ook handig bij het studeren: dek de tekst af en overhoor jezelf.

- D** Definitie
- E** Epidemiologie in Nederland, epidemiologie wereldwijd, tenzij anders aangegeven
- O** Oorzaak
- R** Risicofactoren
- A** Anamnese
- LO** Lichamelijk onderzoek
- AO** Aanvullend onderzoek
- B** Behandeling
 - Algemeen
 - Paramedische zorg
 - Medicamenteuze behandeling
 - Invasieve, niet-medicamenteuze behandeling
- P** Prognose
- I** Denk aan/cave/pas op
- VB** Voorbeeld

Tabellen

Om de stof overzichtelijk te houden, maken we zoveel mogelijk gebruik van tabellen, bijvoorbeeld om aandoeningen met elkaar te vergelijken. Dit zorgt ervoor dat de verschillen direct duidelijk zijn.

Schema's

→ = positief/ja/+ → = negatief/nee/-

Schema's helpen je bij het klinisch redeneren vanuit een bepaalde klacht, met de groene en rode pijltjes als wegwijzers. Bedenk wel altijd dat de volledige differentiaaldiagnose uit veel meer diagnoses kan bestaan.

Icoontjes & kaders

Door de hele reeks en in de pockets vind je uitgelichte kaders.

QR-code	Weetje	Nederland
Alarm!	Omschrijving van de typische patiënt	België
Ezelsbruggetje	Verwijzing naar een ander hoofdstuk of de reeks	Formule

Leestekens

Ook de leestekens in onze boeken zijn gericht op overzicht en zorgen ervoor dat de stof zo kort en krachtig mogelijk wordt behandeld.

Zeldzaam	Gevolg	Vrouwelijk geslacht
Weinig voorkomend	Vermeerdering/verbetering/stijging/verhoging	Mannelijk geslacht
Vaak voorkomend	Vermindering/verslechtering/daling/verlaging	
Meest voorkomend		

Afkortingen

We gebruiken zoveel mogelijk Nederlandse afkortingen, medische termen en symbolen voor wetenschappelijke eenheden en grootheden. De betekenissen van de afkortingen staan weergegeven in de afkortingenlijst. Hieronder staan een aantal voorbeelden van de gebruikte afkortingen.

sec	seconde/seconden	mond	maand/maanden
min	minuut/minuten	min.	minimaal
u	uur/uren	max.	maximaal
dg/dgn	dag/dagen	bijv.	bijvoorbeeld
wk/wkn	week/weken	L	liter

Register

Zowel in de boekenreeks als in de pockets vind je een uitgebreid en goed hanteerbaar register. Daarin staan alle onderwerpen die in de boeken aan bod komen, zodat je de informatie die je zoekt snel kunt vinden.

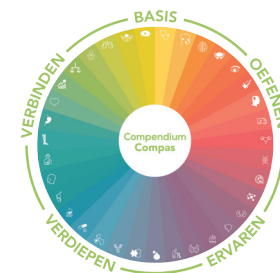
Bijlagen

In de pockets vind je ruimte voor jouw eigen aantekeningen. Daarnaast zijn handige bijlagen toegevoegd. De bijlagen bevatten specifieke informatie die je graag snel bij de hand wilt hebben en staan daarom achterin de pockets.

Compendium Compas

De pockets vallen onder stap 3 van het Compendium Compas. Wij geloven dat je op jouw pad, van medisch student tot je pensioen, continu 5 stappen doorloopt. Het Compendium Compas helpt je daarbij. Zie de pagina Compendium Compas in deze pocket of neem een kijkje op onze website.

Wil je meer weten over de Compendiummethode? Scan de QR-code.

Inhoud

Maag-, darm- en leverziekten

 Een deel van deze pocket wordt digitaal gepresenteerd. Op de aangegeven pagina's zijn QR-codes te vinden, die je daarvoor kunt scannen.

Anamnese	16	Tractus urogenitalis	20	Levertesten	35	Endo-echografie	62
Introductie	16	Tractus locomotorius	21	Leverfunctie	38	Videocapsule-endoscopie	62
Algemene anamnese	16	Hematologie	21	Inflammatie	39	Overige specifieke onderzoeken	63
Medische voorgeschiedenis		Tractus mentalis	21	Tumormarkers	40	Diagnostische ascitespunctie	63
en allergieën	16	Lichamelijk onderzoek	22	Fecesonderzoek	40	24-uurs pH-(impedantie)-meting	63
Familieanamnese	16	Algemene indruk	22	Microbioom	40	(Oesofagus)manometrie	63
Medicatie	16	Early Warning Score	22	Bacteriën	41	Ademtesten	63
Intoxicaties	17	Abdomen	23	Virussen	41	Colonpassagetijd	63
Voeding	17	Inspectie	23	Parasieten	41	Maagontledingsscintigrafie	63
Sociale anamnese	17	Auscultatie	23	Calprotectine	41	Behandeling	64
Speciële anamnese	17	Percussie	23	Elastase	44	Leefstijladviezen	64
Anemie	18	Palpatie	23	Fecale Immunochemische Test	44	Voeding	66
Buikpijn	18	Rectaal toucher (Palpatio	24	Radiologie	44	Sondevoeding	66
Dyspepsie	18	per anum)	24	Echo abdomen	45	Totale parenterale voeding	69
Tractus digestivusbloedingen	18	Specifieke testen	25	Conventionele röntgenfoto:		Farmacotherapie	70
Lever-, galwegen- en pancreas-gerelateerde klachten	18	Shifting dullness	25	X-thorax en buikoverzichtsfoto (X-BOZ)	46	Antistolling	70
Misselijkheid en braken	19	Undulatie	25	CT-abdomen	48	Bridging	74
Ontlastingspatroon	19	Aanvullend onderzoek	26	MRI	54	Laxantia	76
Slikklachten	20	Laboratorium	26	PET-CT	55	Anti-emetica	78
Tractusanamnese	20	Algemeen bloedbeeld	26	Elastografie (fibrosan)	56	Antibiotica	80
Algemeen	20	Anemie	27	Endoscopie	57	Maagzuurmedicatie	84
Tractus circulatorius	20	IJzerstatus	28	Gastroscopie	57	Inflammatoire darmziekten	
Tractus respiratorius	20	Bloedgas	30	Coloscopie	59	medicatie	84
		Elektrolyten	32	Endoscopische retrograde cholangio- en pancreaticografie (ERCP)	60	Medicatie bij prikkelbaredarmsyndroom	92
						Stoma's	94

Inhoud

Maag-, darm- en leverziekten

Algemeen	94	Eosinofiele oesofagitis	123	Mechanische ileus	143	syndroom	159
Ileostoma	94	Gastro-oesofageale reflux- ziekte	124	Lactose-intolerantie	146	Sigmoïdvolvulus	160
Ileo-anale pouch	95	Ingestie corrosieve stoffen	126	Meckel's divertikel	146	Toxisch megacolon	162
Colostoma	95	Mallory-Weiss syndroom	128	Refeeding syndroom	147	Chronische darmziekten	162
Endoscopische interventies		Oesofagusvarices	129	Short bowel syndroom	149	Inflammatoire darmziekten	162
(Aanvullend onderzoek)	95	Voedselimpactie	130	Colon	150	Ziekte van Crohn	163
De benadering van een patiënt		Zenker divertikel	131	Divertikelziekte	150	Colitis ulcerosa	163
met ...	96	Maag en duodenum	132	Diverticulose	150	Proctitis	167
Acute buikpijn	98	Functionele dyspepsie	132	Diverticulitis	150	IBD	167
Acuut leverfalen	100	Gastritis	134	Infectieuze colitis/enteritis	152	Soa	167
Alcohol-gerelateerde proble- matiek	104	Acute gastritis	134	Prikkelbare darmsyndroom	153	Radiatieproctitis	167
Tractus digestivusbloeding	106	Chronische (atrofische) gastritis	134	Predominant diarree	153	Anus en rectum	168
Hoge tractus digestivus- bloeding en/of verdenking		Helicobacter pylori	135	Predominant obstipatie	153	Anale fissuur	168
varicesbloeding	106	Gastroparese	137	Predominant pijn	153	Hemorroiden	169
Lage tractus digestivus- bloeding	110	Portale hypertensieve gastro- pathie	137	Poliepen	156	Perianale fistel	171
Icterus	112	Ulcus pepticum	138	Hyperplastisch	156	Hepatologie	172
Shockverschijnselen	114	Ulcus ventriculi	139	Sessiele serrated (Gekar- telde adenomen)	156	Acuut leverfalen	172
Veranderd bewustzijn	116	Ulcus duodeni	139	Adenomateus	156	Primaire biliare cholangitis	173
Aandoeningen	118	Watermeloenmaag	140	Erfelijke darmkankersyndromen	157	Primaire scleroserende cholangitis	173
Oesofagus	118	Dunne darm	141	Familiaire adenomateuze polyposis	158	Auto-immuun hepatitis	174
Achalasie	118	Bacteriële overgroei	141	MUTYH-geassocieerde polyposis	158	Goedaardige leverafwijkingen	175
Barrett oesofagus	119	Coeliakie	142	Lynch	159	Leverabces	175
Boerhaave syndroom	121	Ileus	143	Peutz-Jeghers	159	Leveradenoom	176
Candida oesofagitis	122	Paralytische ileus	143	Serrated polyposis	159	Levercyste	177
						Leverhemangioom	178
						Hemochromatose	179

Inhoud

Maag-, darm- en leverziekten

Hepatitis	180	Pancreas	201	Alcohol-gerelateerde proble-	matiek	229
Drug-induced liver injury	180	Acute pancreatitis	201	Alcoholonttrekkingsyndroom	229	
Virale hepatitis	182	Chronische pancreatitis	205	Alcoholonttrekkingsdelier	231	
<i>Hepatitis A</i>	182	Pancreasinsufficiëntie	206	Wernicke encefalopathie	232	
<i>Hepatitis B</i>	182	Endocriene pancreas-		Bijlagen	233	
<i>Hepatitis C</i>	183	insufficiëntie	206	Bijlage 1: Ascitespunctie	233	
<i>Hepatitis D</i>	183	Exocriene pancreas-		Bijlage 2: Veelgebruikte		
<i>Hepatitis E</i>	184	insufficiëntie	206	calculatoren	238	
<i>Cytomegalovirus</i>	185	Intraductaal papillair		Bijlage 3: Hepatorenal syn-		
<i>Epstein-Barr virus</i>	185	mucineus neoplasma	207	droom: diagnostisch		
Alcoholische hepatitis	186	Oncologie	209	en therapeutisch pad	242	
Levercirrose	188	Anuscarcinoom	209	Bronvermelding	243	
Ascites bij levercirrose	190	Colorectaal carcinoom	210	Verantwoording afbeeldingen	248	
Hepatische encefalopathie	191	Coloncarcinoom	210	Nawoord	249	
Hepatorenal syndroom	192	Rectumcarcinoom	210	Compendium Compas	250	
Spontane bacteriële perito-		Galweg- en galblaascarcinoom	213	Afkortingen	254	
nitis	193	Galwegcarcinoom	213	Register	258	
Varicesbloeding	194	Galblaascarcinoom	213			
Niet-alcoholische steatohepa-		Hepatocellulair carcinoom	215			
titis	194	Maagcarcinoom	216			
Portale hypertensie	195	Oesofaguscarcinoom	217			
Ziekte van Wilson	196	Pancreascarcinoom	220			
Galblaas en galwegen	198	Vasculaire aandoeningen	222			
Cholelithiasis	198	Angiodysplasie	222			
Cholecystolithiasis	198	Budd-Chiari syndroom	223			
Choledocholithiasis	198	Vena portae trombose	225			
Cholangitis	200	Acute ischemische colitis	226			

Aanvullend onderzoek

Endoscopie

Zie het hoofdstuk Behandeling // Antistolling voor het beleid omtrent antistolling tijdens endoscopische onderzoeken.

Afhankelijk van het type onderzoek, patiëntvoorkeur, comorbiditeit en de arts wordt het onderzoek uitgevoerd zonder sedatie, onder een roesje (midazolam i.v.) of sedatie met propofol.

Gastroscopie

Een gastroscopie is een endoscopisch onderzoek van de bovenste tractus digestivus. Hierbij wordt een gastroscop via de mond van de patiënt ingebracht en opgevoerd naar het eerste gedeelte van het duodenum. Met een gastroscopie wordt dan ook een oesofago-, gastro- en duodenoscopie bedoeld. De patiëntvoorbereiding bestaat uit een aantal uur vasten. Kort voorafgaand aan het onderzoek krijgt de patiënt vaak keelverdooving (lidocaïne) en tevens een bijtring in ter bescherming van het gebit en de endoscoop. Soms wordt sedatie (bijv. midazolam) gegeven. Indicaties voor een gastroscopie zijn o.a. passageklachten, haematemesis, melaena, voedselimpactie of een verdenking op bijv. een peptisch ulcus, een maligniteit of coeliakie. De kans op complicaties bij een (therapeutische) gastroscopie zijn klein; bloeding (<0,5%), perforatie (<0,1%) en soms sedatie-gerelateerde risico's zoals aspiratie.

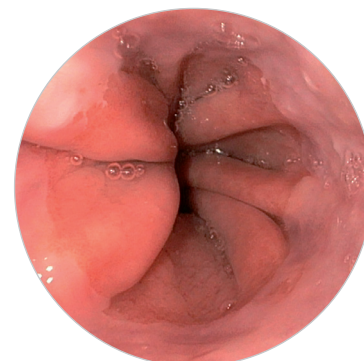
Spoedindicaties voor het verrichten van een gastroscopie zijn haematemesis, melaena en speekselvloed bij verdenking op voedselimpactie. In het algemeen zijn alarmsymptomen: passageklachten, aanwijzingen voor een hoge tractus digestivusbloeding (haematemesis/melaena) en onverklaard gewichtsverlies. Dit kan wijzen op bijvoorbeeld een onderliggende maligniteit, ulcuslijden of een oesofageale varicesbloeding.

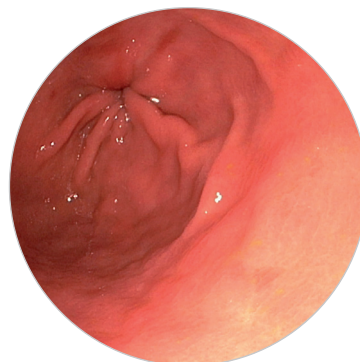
Een diagnostische gastroscopie bij patiënten jonger dan 50 jaar met maagklachten, maar zonder alarmsymptomen, heeft een zeer lage opbrengst. De kans op een klinisch relevante bevinding is slechts 0,3%. Toch wordt de gastroscopie nog relatief vaak en dus 'onnodig' uitgevoerd. Overweeg minder invasieve technieken, zoals bijv. een fecetest op de aanwezigheid van *H. pylori*. Uitleg over een gezonde leefstijl is ook erg belangrijk.

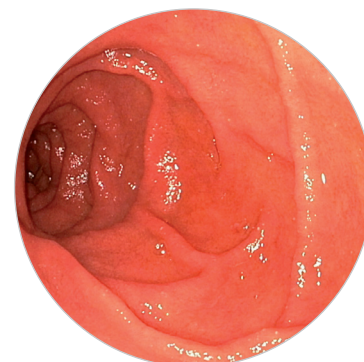
Afbeelding 14 // Gastroscopie: normale mucosa van de mid-oesofagus

Afbeelding 15 // Gastroscopie: distale oesofagus met scherpe Z-lijn (overgangsgebied van plaveiselepitheel van de oesofagus naar cilindrisch epitheel van de maag)

Afbeelding 16 // Gastroscopie: normale mucosa van het antrum van de maag en de pylorus

Afbeelding 17 // Gastroscopie: normale mucosa en haustra van het duodenum

De benadering van een patiënt met een tractus digestivusbloeding (2/2)

De benadering van een patiënt met een lage tractus digestivusbloeding

Overweeg ten minste

- Divertikelbloeding (+)
- Angiodysplasie (+)
- Colitis (ischemisch, infectieus, postradiatie)
- IBD (colitis ulcerosa, ziekte van Crohn)
- Maligniteit
- Anorectale aandoeningen (hemorroïden, fissuur, rectumulcus)
- Nabloeding na endoscopische interventie
- Colonpoliep (-)
- Hoge tractus digestivusbloeding (bij forse bloeding kan hierbij ook rectaal bloedverlies voorkomen) (-)

Instructies t.b.v. eerste opvang

- Benader volgens ABCDE, continue monitoring vitale functies (let op: bleekheid, klamheid, hypotensie, tachycardie, bewustzijn, diurese)
- Twee grote goed lopende infusen, tweede verpleegkundige op de kamer
- Fluid challenge NaCl 0,9% of Ringerlactaat. Denk bij shock o.b.v. een bloeding aan het protocol 'Massaal bloedverlies', gebruik van antistolling en evt. noodzaak couperen.
- Bij hemodynamisch belang: laagdrempelig CAD + urimeter plaatsen, start vochtbalans
- CT-angiografie bij hemodynamisch instabiele patiënt, evt. daar na selectieve angiografie met embolisatie

Bij verslechtering direct contact opnemen met spoedinterventieteam en stel supervisor/MDL-arts op de hoogte. Laagdrempelig overleg met IC bij specifieke verdenking.

Schema 5C // De benadering van een patiënt met een tractus digestivusbloeding

Adviezen t.a.v. beoordeling

- Meestal zijn lage tractus digestivusbloedingen veneus en self-limiting, er is dan dus geen sprake van hemodynamische instabiliteit
- Anamnese: zie algemene/speciële anamnese, medicatiegebruik (NSAID, antistolling), VG (levercirrose, aortaprothese)
- Aanvullend onderzoek:
 - Labafname: cito bloedbeeld (evt. Hb uit veneus gas), kruisbloed, elektrolyten, ureum, creatinine, ASAT, ALAT, AF, gGT, bilirubine
 - Op indicatie: lactaat, CRP, troponine, CK, INR, ECG, X-thorax
- Behandelmethode afhankelijk van oorzaak bloeding:
 - Zichtbare divertikelbloeding: injectie met adrenaline, evt. plaatsen hemoclip. Wanneer geen hemostase bereikt wordt, kan biliaire coagulatie worden gebruikt. Cave perforatie divertikelwand. NB: vaak is endoscopische behandeling niet mogelijk gezien lastig uit te voeren behandeling bij moeilijk overzicht.
 - Bloedende poliep: poliepectomie
 - Angiodysplasie: coagulatie
 - Bloedende tumor: coagulatie of injectietherapie zijn mogelijk, echter vaak onvoldoende effectief. Hemospray kan een tijdelijke oplossing bieden. Definitieve therapie is een chirurgische resectie.
 - Dieulafoy/laesie: adrenaline-injectie i.c.m. coagulatie of hemoclip
 - Post-poliepectomiebloeding: injectie met adrenaline i.c.m. plaatsen hemoclip of coagulatie. Een bloeding na een piecemeal verwijderde grote poliep is vaak self-limiting.
 - Radiatieproctitis: coagulatie of sucraalfaatclysmas, hyperbare zuurstoftherapie
 - Hemorroïden: Barron-ligatie
 - Bij herhaalde endoscopische onmogelijkheid en bij recidiefbloeding: overweeg angiografie en coiling

- Denk bij massaal bloedverlies per anum, hemodynamische instabiliteit en/of verhoogde ureum-kreatinineratio aan een fulminante hoge tractus digestivusbloeding

Start definitieve behandeling i.o.m. supervisor

Aandoeningen

Colon

Divertikelziekte

	DIVERTICULOSE	DIVERTICULITIS
D	Bij diverticulose is sprake van uitstulpingen van de mucosa, submucosa en serosa door de spierwand van het colon (zie afbeelding 58). Dit is vaak een toevallsbevinding.	Diverticulitis is een ontsteking van een of meer divertikels (zie afbeelding 58).
E	Prevalentie <40 jaar 5%, >40 jaar 20-60%, >80 jaar 70% Bij patiënten van Kaukasische afkomst zijn divertikels m.n. in het sigmoïd gelokaliseerd (90%), bij patiënten met een Aziatische afkomst m.n. in het colon ascendens (75%)	Incidentie 188:100.000
O	Druk darmlumen ↑, kracht collageenvezels darmwand ↓	Onbekend, mogelijk stase feces of beklemming fecoliet in divertikel → bacteriële overgroei → diverticulitis
R	Hoge leeftijd, vezelarm dieet, obstipatie, gebrek aan lichaamsbeweging, obesitas, positieve familieanamnese, roken	
A	Asymptotisch 😊, milde aspecifieke klachten	Koorts, pijn linksonder in de buik ☹️, buikkrampen, misselijkheid, braken, evt. veranderd ontlastingspatroon (obstipatie, soms afgewisseld met diarree)
LO	Niet bijdragend	T ↑, mogelijk tekenen van peritoneale prikkeling, pijn linksonder in de buik bij palpatie
AO	Alleen coloscopie verrichten bij persisterende klachten t.u.v. coloncarcinoom: zichtbaarheid van instulpingen darmwand/divertikels (zie afbeelding 59)	Lab: leukocyten ↑, CRP ↑ Bij twijfel diagnose of bij zieke patiënten: CT-abdomen met i.v. contrast (aantonen diverticulitis en evt. complicaties (o.a. een (gedekte) perforatie of abces) Coloscopie niet geïndiceerd na doorgemaakte ongecompliceerde diverticulitis Overweeg een coloscopie bij patiënten met een gecompliceerde diverticulitis, persisterende klachten of alarmsymptomen

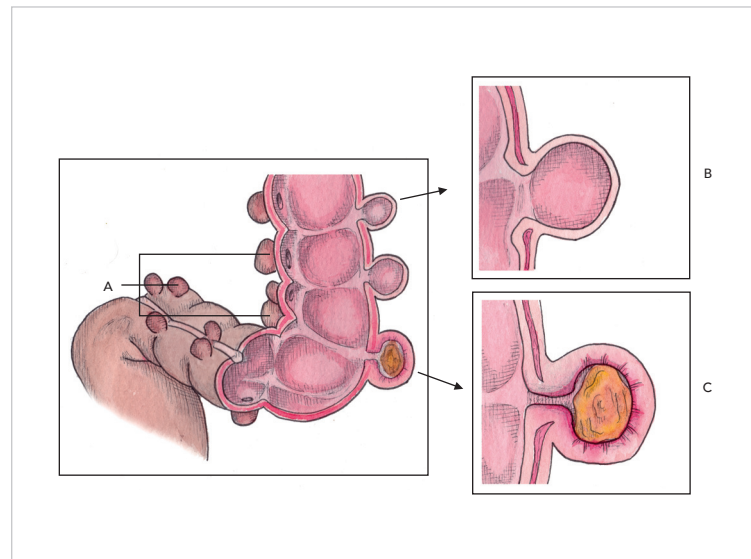
Tabel 38A // Divertikelziekte

Let op! De volgende pagina's zijn random pagina's uit de pocket Maag-, darm- en leverziekten. Dit betekent dat aandoeningen incompleet worden weergegeven in dit inkijke exemplaar.

	DIVERTICULOSE	DIVERTICULITIS
B	Leefstijladviezen: beweging, vezelrijke voeding, voldoende vochtinname Laxantia, vezelsupplementen	Afhankelijk van Hinchey stadium (zie tabel 39) en kliniek
P	4-15% ontwikkelt een diverticulitis 5-15% ontwikkelt een divertikelbloeding (zie afbeelding 58 en 60 en het hoofdstuk De benadering van een patiënt met een lage tractus digestivusbloeding)	25% heeft een gecompliceerde diverticulitis 20% krijgt een recidief
!	DD IBS, colorectaal carcinoom	Mogelijke complicaties: abces, fistelvorming, obstructie, peritonitis, sepsis

Tabel 38B // Divertikelziekte

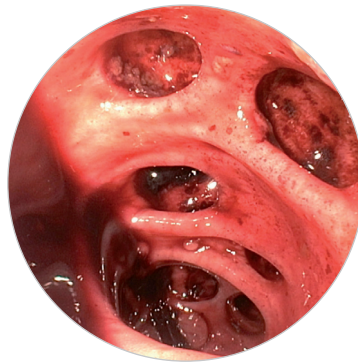

Afbeelding 58 // Diverticulose en diverticulitis

A: Divertikels **B:** Divertikel **C:** Diverticulitis (ontstoken divertikel)

Afbeelding 59 // Coloscopie: diverticulose

Afbeelding 60 // Coloscopie: beeld na een divertikelbloeding

STADIUM	BESCHRIJVING	BEHANDELING
0	Milde klinische diverticulitis	Expectatief: voldoende vochtinname, evt. pijnstilling
Ia	Beperkt pericolisch inflammatoir proces/ontstekingsinfiltraat	
Ib	Beperkt pericolisch (mesenterieel) abces	Niet benaderbaar voor drainage: voldoende vochtinname, AB en pijnstilling
II	Pelvisch, intra-abdominaal of retroperitoneaal abces	Abces qua grootte benaderbaar voor drainage (>3 cm): percutane drainage en AB
III	Gegeneraliseerde purulente peritonitis (geperforeerd abces)	Bij Hinchey III: overweeg laparoscopische peritoneale lavage NPO, vocht i.v., Hartmann procedure (sigmoidectomie met anastomose of eindstandig colostoma)
IV	Fecale peritonitis	

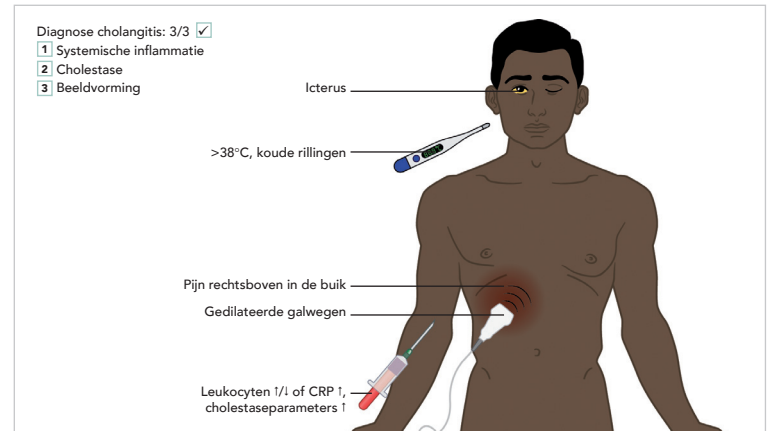
Tabel 39 // Hinchey classificatie met behandeling

Galblaas en galwegen

Cholangitis

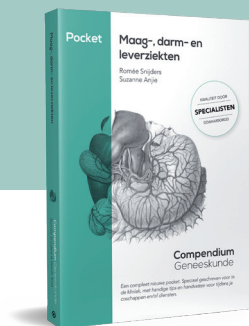
- D** Cholangitis is een bacteriële infectie van de galwegen, soms met galwegobstructie, waarbij galstuwung kan optreden. De diagnose wordt gesteld a.d.h.v. de Tokyo criteria (zie afbeelding 83).
- O** Afsluiting CBD → stase van gal → opstijgende bacteriën duodenum → bacteriële infectie (meest voorkomend: E. coli, Enterococcus, Pseudomonas)

- R** Obstructie door galstenen, stenose van galwegen (zoals bij stricturen van primaire scleroserende cholangitis, compressie door pancreaskop- of cholangiocarcinoom), galweganastomose (hepaticojejunostomie), geobstrueerde galwegstent
- A** Charcot's triade: pijn rechtsboven in de buik (80%), koorts (koude rillingen) (80%), icterus (60-70%)
- LO** T ↑, RR ↓, bewustzijn ↓, icterus
- AC**
 - Lab: bilirubine ↑, AF ↑, gGT ↑, ASAT ↑, ALAT ↑, CRP ↑, leukocyten ↑, bloedkweken (voor start AB)
 - Echo abdomen: verwijde en/of verdikte galwegen, chole(dochol)lithiasis
 - MRCP: verwijde en/of verdikte galwegen, chole(dochol)lithiasis
 - Endo-echografie: ter opsporing van galstenen of sludge en als diagnosticum bij verdenking op een pancreasproces. Dit onderzoek heeft geen plaats in de behandeling van een acute cholangitis.
- B**
 - AB** (gericht op gramnegatieve verwekkers volgens lokale protocol) en vocht i.v. bij sepsis
 - Decompressie van de galwegen**, idealiter door ERCP met papillotomie i.c.m. steenextractie en/of plaatsen van een stent (plastic of metaal) bij een stenose. Een alternatieve optie is een percutane galwegdrainage door de interventieradioloog middels PTC-drain.
- P** Mortaliteit 11-30% (in geval van ernstige acute cholangitis)
- !** Mogelijke complicaties: shock, sepsis, multiorgaanfalen

Afbeelding 83 // Tokyo criteria cholangitis

Wil jij de pocket *Maag-, darm- en leverziekten* zo snel mogelijk in huis hebben?

Bestel dan hier de pocket!

De pocket *Maag-, darm- en leverziekten* is hét handige boekje voor op de werkvloer. In deze pocket worden essentiële onderwerpen voor in de kliniek besproken, zoals de benadering van een patiënt met een tractus digestivusbloeding of acuut leverfalen. Daarnaast worden de belangrijkste aandoeningen beknopt, visueel en schematisch weergegeven.

Benieuwd naar alle pockets van Compendium Geneeskunde?
[Klik dan hier.](#)

